

Извршена је анализа рукописа превода уџбеника *Географија 8*, Уџбеник за осми разред основне школе, на русинском језику и писму, ауторке Тање Плазинић, издавача „Klett“ d. o. o. Београд.

Констатује се да је горе наведени уџбеник *Географија 8*, Уџбеник за осми разред основне школе превод Уџбеника исте ауторке, издатог на српском језику и ћириличком писму, издавача „Klett“, Београд, којег је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд одобрило за издавање и употребу Решењем број: 650-02-00258/2020-07.

Почетни део Уџбеника обухвата: *Реч ауторки и Садржај*. Уџбеник обухвата шест тематских целина: *Географски положај, границе и величина територије Србије, Физичко- географске одлике Србије, Друштвено- географске одлике Србије, Природна и културна баштина Србије, Географија завичаја и срби у региону и дијаспори*. Уџбеник садржи и *Речник појмова, Решења задатака као и Литературу и изворе*.

Анализиран је Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 - Уџбеник поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири).

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке, које се могу лако исправити и које не нарушавају разумљивост градива:

- На 2.стр. на унутрашњој страни корица – нема превода упутства за активацију е-издања на русинском језику; нема упутства за покретање QR кодова.
- На 2.стр. у русинском преводу недостају подаци о тиражу и каталогизацији.
- На 3.стр. реч **Мили** треба изменити у **Дороги**.
- На 3.стр. реч **шематски** треба изменити у **схематски**.
- На 3.стр. реч **Жадаме** треба изменити у **Жичиме**
- На 8.стр. реч **концовим** треба изменити у **крајнім**.
- На 8.стр. реч **допринесли** треба правилно разделити (допринн-если).
- На 9.стр. реч **ченіци** треба изменити у **членіци**.
- На 10.стр. у првој реченици треба додати **Блізкого Востоку**, да реченица гласи: Кед патриме на положене Сербиї на главних комуникаційних напрямох медзи Штредню и Заходну Европи

и Блізким Востоком, Сербия би требала мац примарну улогу медзи жемами Югосточней Европи.

- На 11.стр. реч **члени** треба изменити у **членіци** (три пута се понавља).
- На 12.стр. реч **физично-географск** треба изменити у **физично- географске**.
- На 12.стр. почетак реченице *Закључ на* не треба ставити у италики, да буде: *Закључ на*
- На 12.стр. реч **Концова** треба изменити у **Крайня**.
- На 13.стр. реч **концово** треба изменити у **крайні**.
- На 14.стр. реч **Скопля** треба изменити у **Скопя**.
- На 15.стр. недостаје реченица: Културно- географске положене Сербії условене зоз дружтвено- историйними процесами котри були заступени у прешлосци.
- На 16.стр. на слици TOPLIČKI OKRUG треба изменити у ТОПЛИЦКИ ОКРУГ.
- На 16.стр. на слици у речи *Чехотина* коришћено је слово т на српској ћирилиці.
- На 17.стр. реч **шематски** треба изменити у **схематски**.
- На 23.стр. у Задатку, уместо тачке треба ставити зарез.
- На 25.стр. у питању број два, уместо тачке треба ставити знак питања.
-
- На 26.стр. упозна~~л~~**ла** треба изменити у упозна~~л~~**/-ла**.
- На 26.стр. визначел~~л~~**ла** треба изменити у визначел~~л~~**/-ла**.
- На 39.стр. реч **допринѐсол** треба правилно разделити (допринн-ѐсол).
- На 41.стр. реч **концовим** треба изменити у **крайнім**.
- На 50.стр. реч **високоровніна** треба правилно разделити (високоровнн-їна).
- На 50.стр. реч **шематски** треба изменити у **схематски**.
- На 53.стр. реч **котліни** треба правилно разделити (котлл-їни).
- На 55.стр. реч **шематски** треба изменити у **схематски**.

- На 59.стр. упозна**л/ла** треба изменити у упозна**л/-ла**.
- На 62.стр. после Простор за раховане треба ставити две тачке.
- На 69.стр. реч **Овчар- баня** треба изменити у **Овчар баня**.
- На 70стр. реч представел/**а** треба изменити у представел/**-а**
- На 81.стр. реч **загадзую** треба правилно разделити (зага**д-з**ую).
- На 83.стр. реч **хладзенє** треба правиолно разделити (хла**д-з**енє).
- На 84.стр. упозна**л/ла** треба изменити у упозна**л/-ла**.
- Н 84.стр. реч **под,жемних** треба изменити у **под'жемних**.
- На 85.стр. реч рендзине треба изменити у ренд'зине.
- На 86.стр. реч **terrарossa** треба изменити у **terra rossa**.
- На 99.стр. после речи жительох треба ставит знак / , да буде: жительох / на km².
- На 99.стр. треба додати реч **промилох**, да гласи: Стопа морталитету представя число умартих на 1.000 жительох и виражує ше у промилох.
- На 100.стр. (2,7‰) треба изменити у (-2,7‰).
- На 101.стр. реч **пошлїдок** треба правилно разделити (пош**л-ї**док).
- На 103.стр реч **историйних** треба правилно разделити (историй-них).
- На 104.стр. реч **Габзбургска** треба правилно раззделити (Габзбург'-ска).
- На 109. стр. потребно је уклонити штампарске грешке у легенди тематске географске карте .
- На 114.стр. здобул/**ла** треба изменити у здобул/**-ла**.
- На 115.стр. применє**л/ла** треба изменити у применє**л/-ла**.
- На 115.стр. реч **нє достаточни** треба изменити у **недостаточни**.

- На 122.стр. реч **шематски** треба изменити у **схематски**.
- На 127.стр. препознал/**ла** треба изменити у препознал/**-ла**.
- На 128.стр. здобул/**ла** треба изменити у здобул/**-ла**.
- На 129.стр. **Потолкуй прецо** не треба болдовати, треба да буде: Потолкуй прецо.
- На 130.стр. реч **престолніца** треба правилно разделити (престол-ніца).
- На 131.стр. реч **находза** треба правилно разделити (наход**д**-за).
- На 131.стр. реч **Калемгдан** треба правилно разделити (**Калемег**-дан).
- На 131.стр. рел **здање** треба изменити у **зданиє**.
- На 133.стр. одкрил/**ла** треба изменити у одкрил/**-ла**.
- На 135.стр. реченицу Здогадні ше як ше природни ресурси дзеля по обновлівосци треба ставити у италик, да буде *Здогадні ше як ше природни ресурси дзеля по обновлівосци*.
- На 135.стр. реч **Чи** треба изменити у: **У якей мири/Кельо**.
- На 135.стр. реч **нє плодна** треба изменити **нєплодна**.
- На 137.стр. видзел/**ла** треба изменити у видзел/**-ла**.
- На 138.стр. Войводину, Мачву, Стиг' и Помораве треба означити плавом бојом, да буде: [Войводину](#), [Мачву](#), [Стиг'](#) и [Помораве](#).
- На 145.стр. недостаје цео пасус: Пещерска висоровніна зоз своїма пасовискама и пажицама ма вельки потенциял за розвой орґанского статкарства, котре подрозумює же ше животинї карми зоз орґански продуковану покарму. На тот способ ше доставаю квалитетни продукти чийо цени висши у одношеню на исти продукти зоз класичней продукції.
- На 146.стр. реч **Тераз** треба изменити у **Хвильково**.
- На 147.стр. реч **вичножелєсни** треба изменити у **ядліново**.
- На 147.стр. реч **вичножелєснима** треба изменити у **ядліновима**.

- На 149.стр. заобишол/**ла** треба изменити у заобишол/**-ла**.
- На 151.стр. реч **утвердзене** треба правилно разделити (утверд**д**-зене).
- На 151.стр. реч **ураниум** треба изменити у **ураний**.
- На 151.стр. реч **шематски** треба изменити у **схематски**.
- На 152.стр. учел/**ла** треба изменити у учел/**-ла**.
- На 152.стр. представел/**ла** треба изменити у представел/**-ла**.
- На 154.стр. питање: **По хторим свойстве живе стрибло специфични метал?** Не треба болдовати, већ ставити у италики, да буде: *По хторим свойстве живе стрибло специфични метал?*
- На 155.стр. учел/**ла** треба изменити у учел/**-ла**.
- На 161.стр. реч **Оджаки** на мапи треба изменити у **Оджак**.
- На 161.стр. реченицу: Менуй три кондиторски фабрики чийо продукти често конзумуеш. треба ставити у италики, да буде: *Менуй три кондиторски фабрики чийо продукти често конзумуеш.*
- На 161.стр. питање: Хтори рошлінски култури хаснуе як сировину? Треба ставити у италики, да буде: *Хтори рошлінски култури хаснуе як сировину?*
- На 161.стр. реченицу: Наведз хтори продукти обезпечую спомнути индустриї. треба ставити у италики, да буде: *Наведз хтори продукти обезпечую спомнути индустриї.*
- На 162.стр. реч **наведзених** треба правилно разделити (на-ве-дзе-них).
- На 163.стр. учел/**ла** треба изменити у учел/**-ла**.
- На 166.стр. део реченице: а рични транспорт на Сави (Сримска Митровица) треба избацити.
- На 169.стр. здобул/**ла** треба изменити у здобул/**-ла**.
- На 170.стр. направел/**ла** треба изменити у направел/**-ла**.

- На 170.стр. сцигол/**ла** треба изменити у сцигол/**-ла**.
- На 171.стр. чул/**ла** треба изменити у чул/**-ла**.
- На 172.стр. реч **Непривредни** треба изменити у **Звонкапривредни**.
- На 174.стр. здобул/**ла** треба изменити у здобул/**-ла**.
- На 178.стр. реч метохох треба ставити у италик, да буде: *метохох*.
- На 179.стр. На крају реченице: Рухоми зашцицени документи могу буц фосили, минерали/ кришталї, як и ботанїчни и зоологїйни збирки..треба ставити једну тачку.
- На 180.стр. питање: Недалеко од хторого городу ше находзи спомнути обект? Треба ставити у италик, да буде: *Недалеко од хторого городу ше находзи спомнути обект?*
- На 180.стр. реченица: Здогаднї ше як настала Дяволя варош. Треба ставити у италик, да буде: *Здогаднї ше як настала Дяволя варош*.
- На 182.стр. реченица: Вигледай на интернету хтори предїл Сербиї ше ище вола "сербска Свята Гора". Треба ставити у италик, да буде: *Вигледай на интернету хтори предїл Сербиї ше ище вола "сербска Свята Гора"*.
- На 182.стр. у трећем пасусу изједначити фонт код навођења 1/4.
- На 184.стр. речи **рунолист** треба додати назив у заґради, као допунски назив, **лесо́ва ла́бка** (два пута се понавља).
- На 186.стр. реч **непознатоу** треба изменити у **непознатому**.
- На 187.стр. поробел/**ла** треба изменити у поробел/**-ла**.
- На 193.стр. реч **заклучи** треба изменити у **заклучок**.
- На 194.стр. реч **Оджаки** на мапи треба изменити у **Оджак**.
- На 196.стр. народзел/**ла** треба изменити у народзел/**-ла**.
- На 197.стр. мал/**ла** треба изменити у мал/**-ла**.
- На 197.стр. дошол/**ла** треба изменити у дошол/**-ла**.

- На 197.стр. наведол/**ла** треба изменити у наведол/**-ла**.
- На 200.стр. реч **историйнимаи** треба изменити у **историйнима и**.
- На 202.стр. реч **Скопля** треба изменити у **Скопя**.
- На 202.стр. реч **Скоплє** треба изменити у **Скопє**.
- На 204стр. реч **емиграциї** треба изменити у **миграциї**.
- На 205.стр. на крају реченице У хторим вику при Сербох почали емиграцијни рушаня ґу Сиверней Америки треба ставити знак питања.
- На 205.стр. дуплирана је реченица(питање) на почетку пасуса: У хторим вику при Сербох почали емиграцијни рушаня ґу Сиверней Америки?
- На 206.стр. реченица: Здогадні ше хторей реґиї припада Доминиканска Република. Треба ставити у италики, да буде: *Здогадні ше хторей реґиї припада Доминиканска Република*.
- На 209.стр. реч Караджичови треба правилно разделити (Кара**д-ж**ичови).
- На 211.стр. народзел/**ла** треба изменити у народзел/**-ла**.

Показатељ 2 - Дужина и конструкција реченице одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Реченична конструкција је правилна и јасна, усаглашена са узрастом ученика, што доприноси да градиво буде разумљиво.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Употребљен је научни стил, а у складу са градивом и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4 (четири). Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива. Језик уџбеника је јасан, прецизан и доприноси олакшавању процеса учења.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен Стандард 4 - Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

У Уџбенику на српском језику, уочени су следећи недостаци, који су по аутоматизму пренети и у Уџбеник на русинском језику:

- На 30.стр. текст у легенди географске карте на русинском језику је некомплетно преведен, док сасржај саме карте не пружа релевантне податке. Нетачно је приказан број становника у

следећим местима: Суботица, Врање, Ђаковица, Прокупље, Гњилане, Приштина, Јагодина. Зајечар Пожаревац,...

- На 113.стр. изостављено је навођење припадника русинске националне заједнице/мањине.
- На 126.стр. погрешно је приказан број становника Суботице (по попису из 2011. године, у самом градском подручју живело је 105.681 становник).
- На странама 160, 161 и 162, наведени су неажурирани и нетачни подаци. Нпр. месна индустрија се налази у Бачкој Тополи, а не Тополи, док је шећерана у Сенти већ годинама неактивна,...